

ІНШІ ПРОБЛЕМИ ВІЙСЬКОВОЇ МЕДИЦИНИ

УДК 615.1:339.13:616.31

АНАЛІЗ РИНКУ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ УКРАЇНИ

Давтян Л.Л., Голод А.С.

Національна медична академія післядипломної освіти
ім. П.Л.Шупика
Вінницький національний медичний університет
ім. М.І.Пирогова

Резюме. *Проведено аналіз структури анатоμο-терапевтичної групи “Засоби для застосування в стоматології” залежно від складу, типу дисперсійного середовища і виробника. Вивчено тривалість дії лікарських засобів групи, показаних для лікування пародонтозу. Обґрунтовано необхідність розробки м’яких комбінованих пролонгованих лікарських засобів для стоматології.*

Ключові слова: *стоматологічні лікарські засоби, державний реєстр лікарських засобів.*

Запальні захворювання порожнини рота є одними з найбільш частих захворювань людини. Патології пародонта у структурі стоматологічних захворювань займають провідне місце та є надзвичайно гострою проблемою сучасної медицини. За даними ВООЗ від 69% до 99% пацієнтів, що звертаються до стоматолога, мають патології пародонту. Найбільш поширені запальні захворювання пародонту серед осіб молодого віку (83,6–96,6% у віковій групі 18–24 років), та без належного лікування можуть призвести до передчасної втрати зубів. Внаслідок високої поширеності, швидкого прогресування та неоднозначності схем лікування актуальним є вивчення стоматологічних лікарських засобів та розробка нових [1, 2].

Метою даної роботи стало дослідження існуючого асортименту лікарських засобів для стоматології, призначених для лікування запальних захворювань порожнини рота, проведення структурного аналізу даної групи препаратів та визначення потреби в розробці нових вітчизняних стоматологічних лікарських засобів.

Матеріали та методи дослідження. Аналіз проводився з використанням даних Державного реєстру лікарських засобів [3], а також інструкцій до зареєстрованих в Україні лікарських засобів для стоматології [4,5]. Статистичну обробку даних було проведено з використанням Microsoft Excel 7.

Результати дослідження та обговорення. За анатомо-терапевтичною класифікацією група А01А “Засоби для застосування в стоматології” віднесена до групи А “Засоби, що впливають на травну систему та метаболізм” [3, 5, 6] та згідно Державного реєстру лікарських засобів України містить 69 лікарських засобів [3] (табл. 1).

Таблиця 1

Структура групи А01А за кодом АТС “Засоби для застосування в стоматології”

Найменування зареєстрованих препаратів	Форма випуску	Виробник
А01А В Протимікробні та антисептичні препарати для місцевого застосування у стоматології		
А01А В 11 Різні препарати		
Пропосол-КМ	Спрей стоматологічний по 25 г у балонах	АТ “Стома”, Україна
Пропосол	Аерозоль по 50 г у балонах	
Пропосол-Н	Спрей для ротової порожнини по 20 або 60 г у контейнерах з механічним насосом	ТОВ “Мікрофарм”, Україна
Пропосол Здоров’я	Спрей для ротової порожнини по 25 г у балонах, по 50 г у флаконах з розпилювальним пристроєм	ТОВ “Фармацевтична компанія “Здоров’я”, Україна
Кандід	Розчин для місцевого застосу-	Гленмарк Фармасью-

	вання 1% по 15 мл у флаконі	тикалз ЛТД, Індія	
A01A B 12 Гексетедин			
Стоматидин	Розчин 0,1% по 200 мл у флаконах	Босналек д.д., Боснія і Герцоговина	
Гексорал	Спрей для ротової порожнини 0,2% по 40 мл у балонах	Фармар Орлеан, Франція	
	Розчин 0,1% по 200 мл у флаконах		
A01A B 67 Метронідазол, комбінації			
Метровіол Дента	Гель для ясен по 20 г в тубах (в 1 г гелю метронідазолу 10мг, хлоргексидину 0,5 мг)	ПрАТ Фармацевтична фабрика “Віола”, Україна	
Дентагель		ПАТ “Фітофарм”, Україна	
Метрогіл-Дента		Юнік Фармасьютикал Лабораторіз, Індія	
Метродент	Оригінальний	Гель для ясен по 20 г в тубах (в 1 г гелю метронідазолу 10мг, хлоргексидину 2,5 мг)	Сінмедик Лабораторіз, Індія
	Лимонний аромат		
	Ананасовий аромат		
	Полуничний аромат		
Метрогекс	Гель для ясен по 10 г в тубах (в 1 г гелю метронідазолу 10 мг, хлоргексидину 0,5 мг)	Груп Фармасьютикалз Лтд, Індія	
A01A D Інші засоби для місцевого застосування в стоматології			
A01A D 02 Бензидамін			
Тантум Верде	Розчин для ротової порожнини, 1,5 мг/мл по 120 мл у флаконі	А.К.Р.А.Ф. – С.п.А., Італія	
	Спрей для ротової порожнини 1,5 мг/мл по 30 мл у флаконі		
A01A D 11 Інші			
Холісал	Гель для ротової порожнини 10 г в тубі (в 1 г гелю 87,1 мг холіну саліцилату та 0,1 мг хлориду цеталконію)	Фармзавод Ельфа А.Т., Польща	
Фарингін	Льодяники по 150 мг №16 у блистерах	ВТО “Єва” С.А., Польща	
Ротокан	Рідина по 55 мл або 100 мл у	Державне підприємств-	

	флаконах (в 1 мл рідини рідких екстрактів 1:1: ромашки 0,5 мл, календули 0,25 мл, деревію 0,25 мл)	сво “Експериментальний завод медичних препаратів ІБОНХ НАН України” ВАТ “Лубнифарм”, Україна
Камідент-Здоров’я	Гель по 10 г або 20 г у тубах (в 1 г гелю 20 мл лідокаїну гідрохлориду, 200 мг настойки квіток ромашки в етанолі 70% (1:8,5), 1 мг тимолу)	ТОВ “Фармацевтична компанія “Здоров’я”, Україна
Камістад-гель	Гель по 10 г у тубах (в 1 г гелю 20 мг лідокаїну гідрохлориду, 185 мг екстракту квітів ромашки)	СТАДА, Німеччина
Фітодент	Настойка по 100 мл у флаконах (100 мл отримані з 2 г кореневища айру, 1,5 г квіток нагідок, 1,0 г листя кропиви, 1,0 г ромашки, 2,0 г плодів софори японської, 1,5 г трави чистотілу, 1,0 г плодів шипшини)	ПАТ “Хімфармзавод “Червона зірка”, Україна
Мараславін	Розчин гінгівальний по 100 мл у флаконах (відвар з трави полину – 4,196, трави чебрецю – 0,728, бутонів гвоздичного дерева – 3,646, плодів чорного перцю – 1,199, кореневища імбиру – 4,196)	АТ “Софарма”, Болгарія
Звіробою трава	Трава по 50,0 в пачках	Комунальне підприємство Київської обласної ради “Фармацевтична фабрика”, Україна ТОВ “Панацея”, Україна ТОВ “Фітолік”, Україна
	Трава 50,0 або 75,0 в пачках або у фільтр-пакетах 1,5 №20	ПрАТ Фармацевтична фабрика “Віола”, Україна

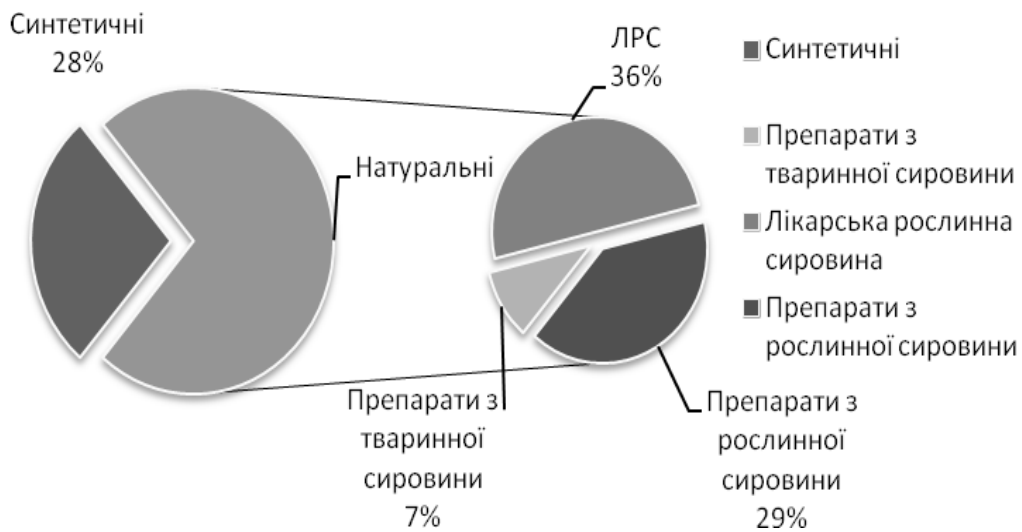
		ВАТ “Лубнифарм”, Україна
		ЗАТ “Ліктрави”, Україна
Евкалипта настойка	Настойка по 25 мл у флаконах	ТОВ “Тернофарм”, Україна
		ПАТ “Ліки Кірово- градщини”, Україна
		ТОВ “ДКП “Фарма- цевтична фабрика”, м. Житомир, Україна
		ПАТ “Фітофарм”, Україна
		Комунальне підпри- ємство “Луганська обласна “Фармація”, Фармацевтична фаб- рика, Україна
Шавлії листя	Листя по 50,0	Комунальне підпри- ємство Київської об- ласної ради “Фарма- цевтична фабрика”, Україна
		ТОВ “Фітолік”, Україна
		ВАТ “Лубнифарм”, Україна
		ТОВ “Панацея”, Україна
		ТОВ “Тернофарм”, Україна
	Листя 40,0, 50,0 або 60,0 в пачках або у фільтр-пакетах 1,5 №20	ПрАТ Фармацевтич- на фабрика “Віола”, Україна
	ЗАТ “Ліктрави”, Україна	
Ангінофіт	Збір по 60,0 в пачках або по 2,0 у фільтр-пакетах №20	
Стомат-Фіто	Збір по 60,0 або 75,0 в пакетах	
Фітосепт	Спрей у флаконі 15 мл з розпи- лювачем (у 1 мл настойки перцю стручкового (1:10) 0,025 мл)	ПАТ “Фітофарм”, Україна

Бронспрей	Спрей у флаконі 15 мл з розпилювачем (у 15 мл спрею настойки чебрецю (1:4–6) 4,35 г, настойки шавлії (1:4–6) 4,35 г, настойки м'яти перцевої (1:4–6) 4,35 г)	Квізда Фарма ГмбХ, Австрія
Дуба кора	Кора 50,0 або 100,0 в пачках або у фільтр-пакетах 1,5 №20	ВАТ “Лубнифарм”, Україна
	Кора 100,0 в пачках або у фільтр-пакетах 2,5 №20	ЗАТ “Ліктрави”, Україна
	Кора 100 г у пачці	ПрАТ Фармацевтична фабрика “Віола”, Україна
		ТОВ “Фітолік”, Україна
Кора 50 г у пачці	ТОВ “Тернофарм”, Україна	
Евкалипта прутовидного листя	Листя 50 г у пачці	Комунальне підприємство Київської обласної ради “Фармацевтична фабрика”, Україна
	Листя 50 г у пачці або у фільтр-пакетах по 1,5 №20	ПрАТ Фармацевтична фабрика “Віола”, Україна
	Листя 75 г у фільтр-пакетах по 2,5 №20	ЗАТ “Ліктрави”, Україна ВАТ “Лубнифарм”, Україна
Зубні краплі	Краплі по 10 мл у флаконах	ПАТ “Фітофарм”, Україна
		ТОВ “Тернофарм”, Україна
Шавлія	Таблетки для розсмоктування № 20 (10x2) у блістерах	Херкель Б.В., Нідерланди
Солкосерил дентальна адгезивна паста	Паста по 5 г у тубах	Легасі Фармасьютікалз Світселенд ГмбХ, Швейцарія
Дентінокс-гель Н	Гель для ясен по 10 г у тубах	Дентінокс Гесельшафт фармасьютіше препарати Ленк та

		Шуппан, Німеччина
Стоматофіт	Розчин для ротової порожнини по 45, 50, 100 або 120 мл у флаконах (в 100 г розчину: екстракту рідкого (0,65:1) із суміші сировини: квіток ромашки 13 г, кори дуба 13 г, листя шавлії 13 г, трави арніки 6,5 г, кореневища айру 6,5 г, трави м'яти перцевої 6,5 г, трави чебрецю звичайного 6,5 г)	Фітофарм Кленка С. А., Польща
Стоматофіт А	Розчин по 25 мл у флаконах (в 100 г розчину: 50 г екстракту рідкого (0,65:1) із суміші сировини: квіток ромашки 6,5 г, кори дуба 6,5 г, листя шавлії 6,5 г, трави арніки 3,25 г, кореневища айру 3,25 г, трави м'яти перцевої 3,25 г, трави чебрецю звичайного 3,25 г, анестезину 2 г)	Фітофарм Кленка С. А., Польща
Дента краплі	Краплі по 10 мл у флаконах, або 20 мл у флаконах-крапельницях (1 мл містить хлоралгідрату 333 мг, камфори 333 мг)	ТОВ "Тернофарм", Україна
Фітокан-ГНЦЛС	Рідина по 50 мл або по 100 мл у флаконах (1 флакон містить: екстракт рідкий (1:1) із лікарської рослинної сировини: квіток ромашки, квіток нагідок, трави деревію (2:1:1))	ТОВ "Дослідний завод "ГНЦЛС", Україна

З них 28% – синтетичного походження, а 72% – природного, що включають галенові препарати на основі лікарської рослинної та тваринної сировини та лікарську рослинну сировину (рис. 1). З проаналізованих лікарських засобів 26 – комбіновані, що мають 15 різних складів. Вони являють собою 4 комбінації синтетичних інгредієнтів, 2 комбінації синтетичних інгредієнтів з натуральними, а також 8 препаратів рослинного походження різного складу, з яких 2 – збори, а 6 – суміші настоек або екстрактів з лікарської рослинної сировини. 43 препарати – однокомпонентні, що налічують 11 міжнародних непатентованих назв, з

яких 4 – синтетичні речовини, 4 – лікарська рослинна сировина, 2 – тваринного походження.

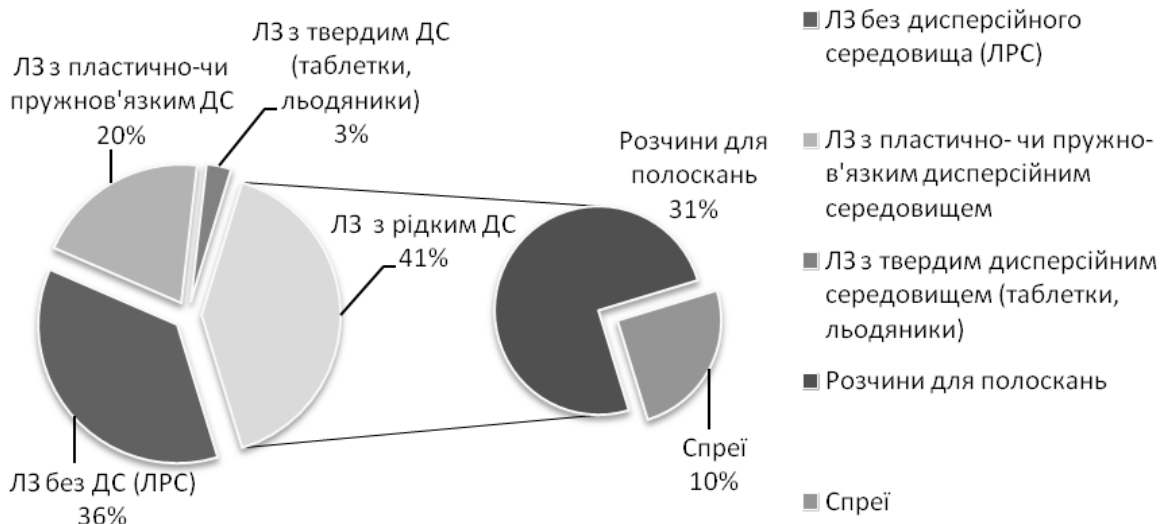

Рис. 1. Структура АТС групи А01А “Засоби для застосування в стоматології” за походженням

Вказані лікарські засоби (ЛЗ) відносяться до різних груп за дисперсологічною класифікацією: більшість з них є препаратами з рідким (41%) або без дисперсійного середовища (ДС) (36%), тому їх місцева дія (в основному, ці препарати використовують для полоскання) нетривала (зазвичай, використання показане раз на 1,5–3 години). Лікарські препарати без дисперсійного середовища (лікарська рослинна сировина (ЛРС) та збори), окрім того, призначені для самостійного приготування хворим водних витягів, що може стати причиною порушення технології приготування чи зберігання і, як наслідок, зниження терапевтичного ефекту.

Лікарські засоби з пластично- чи пружнов’язким дисперсійним середовищем в групі представлені, в основному, гелями. Їх доля серед стоматологічних лікарських засобів, зареєстрованих в Україні, складає 20%. Вони мають тривалішу дію, порівняно з рідкими лікарськими формами, але, тим не менш, потребують нанесення 1–2 рази на добу, адже швидко змиваються слиною.

Рис. 2. Структура АТС групи А01А “Засоби для застосування в стоматології” за типом дисперсійного середовища

Всього 3% стоматологічних лікарських засобів мають тверде дисперсійне середовище, проте призначені вони для розсмоктування в порожнині рота, яке необхідно повторювати в середньому раз на 4 години.

Згідно інструкцій до застосування [4,5] з проаналізованих 69 засобів 42 показані для лікування пародонтиту. 14 з них – з рідким дисперсійним середовищем, 15 – без дисперсійного середовища, 2 – таблетки та льодяники, 11 – м'які лікарські форми. Більшість із них, особливо рідкі та тверді лікарські форми, застосовують лише як компонент комплексного лікування пародонтиту. З вказаних лікарських засобів 22 – українського виробництва, з яких 15 – лікарська рослинна сировина трьох міжнародних непатентованих назв різних виробників. Виявлено лише 2 м'яких лікарських засоби вітчизняного виробництва, показаних для лікування пародонтиту.

Враховуючи отримані дані розробку вітчизняних стоматологічних лікарських засобів комбінованої антимікробної та протизапальної дії для лікування пародонтиту можна визначити, як надзвичайно актуальну на сьогоднішній день. Особливо перспективним напрямком є розробка пролонгованих

лікарських форм, як, наприклад, полімерних плівок, призначених для введення в яснєву кишеню.

Висновки:

1. Жоден з лікарських засобів групи А01А “Засоби для застосування в стоматології”, зареєстрованих в Україні, не має дії, тривалішої за 24 години, 80% препаратів групи мають дію менше, ніж 4 години.

2. В Україні промислово виготовляють лише 2 комбінованих м'яких лікарських засоби, показаних для лікування пародонтиту, що мають однаковий склад та чинять протипротозойний та антисептичний ефект, тому доцільним є створення стоматологічних лікарських засобів пролонгованої дії, що матимуть комбіновану антибактеріальну та протизапальну дію. Цим вимогам можуть відповідати стоматологічні плівки.

3. Перспективним на сьогодні є екстемпоральне виготовлення стоматологічних лікарських форм, що не потребуватиме державної реєстрації та дасть можливість лікарям варіювати вміст активних фармацевтичних інгредієнтів залежно від потреб конкретного хворого.

Література:

1. Грудянов А. Воспалительные заболевания полости рта: современные подходы к профилактике и лечению [Електронний ресурс] / А. Грудянов, В. Овчинникова. – Режим доступа : http://www.stomatolog.com.ua/article_38.php

2. Заболотний Т. Д. Генералізований пародонти / Заболотний Т. Д. – Львів: ГалДент, 2011. – 240 с.

3. Державний реєстр лікарських засобів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drlz.kiev.ua/>

4. Нормативно-директивні документи МОЗ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua>

5. Rx-index. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rxindex.com.ua>.

6. Компендиум on-line. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://compendium.com.ua>

АНАЛИЗ РЫНКА СТОМАТОЛОГИЧЕСКИХ ЛЕКАРСТВЕННЫХ СРЕДСТВ УКРАИНЫ

Давтян Л. Л., Голод А. С.

Резюме. *Проведен анализ структуры анатомо-терапевтической группы “Средства для применения в стоматологии” в зависимости от состава, типа дисперсионной среды и производителя. Изучена длительность действия лекарственных средств группы, показанных для лечения пародонтоза. Обоснована необходимость разработки мягких комбинированных пролонгированных лекарственных средств для стоматологии.*

Ключевые слова: *стоматологические лекарственные средства, государственный реестр лекарственных средств.*

ANALYSIS OF STOMATOLOGICAL MEDICINES ASSORTMENT IN UKRAINE

L. Davtyan, A. Golod

Summary. *The analysis of the structure of anatomical therapeutic group “Medicines for using in dentistry” was made depending on the composition, type of the dispersion medium and the manufacturer. Action term of medicines used for the treatment of periodontal disease was analysed. The necessity of development of combined prolonged soft drugs for dentistry was proved.*

Keywords: *stomatological medicines, state register of medicines.*